

Pennibibliothek
för svenska allmogen i Finland

utgivet
af
Nyländingar.

X. Om drömmar.

Helsingfors,
G. W. Edlunds förlag, 1867.

Vennibibliothek

för swenska allmogen i Finland

utgifwet

af

Ryländingar.

X. Om drömmar.

AF
O. R. Strömberg

Helsingfors,

G. W. Edlunds förlag,

1867.

Företedt: L. Heimbürger.

Helsingfors,
tryckt hos J. Simelii arfwingar,
1867.

Om drömmar.

Det, som jag på dessa blad har tänkt skrifwa om, är icke något, som för mina läsare skulle vara nytt eller obekant. Det är fastmera en sak, som wi alla mycket väl känna — om ej af hwar dags, så likwäl så att säga af hwarje natts erfarenhet. Men just det, som ofta möter oss, som wi beständigt äro wana wid, faller det oss minst in att vidare tänka på eller att anse på något sätt märkwärdigt. Intet under detsföre att våra begrepp om slika ytterst wanliga ting ofta äro temligen dunkla och mången wilsefarande tanke derom kan smyga sig så att säga i mörkret utan att wi blifwa den warse. Men sådana wilsefarelser äro ofta desto farligare ju mindre man lägger märke till dem. Skaparens wisa anordning uppenbarar sig så väl i det minsta som det största och bör icke minst prisas i de ting och händelser, som ständigt omgifwa oss och som utgöra lifwets dagliga ordning.

Sålunda är redan det en i och för sig högst märkwärdig sak — om man blott will begrunda det — att menniskans lif från begynnelsen till ändan är likasom deladt i två motsatta och beständigt omwezlande tillstånd, som wi kalla sömn och waka. Det kan aldrig falla oss in att twisla på att icke det sednare, det wakna tillståndet, är det högre och det som har den största betydelsen; det är det, hwari menniskan först är riktigt menniska, hwari hon förnimmer både sig sjelf och de ting hon har omkring sig, hwari hon är herre öfwer sig och sina handlingar. Det wakna tillståndet kan således sägas wara det egentliga sanna menniskolifwet. I sömnen sjunker menniskan uppenbarligen ned till en lägre ståndpunkt; hon mister förnimmelse, medwetande och fri wilja och liksom öfwerlemnar sig blindt i naturens wäld. Hennes lif liknar då mera lifwet hos en wäxt. Eh om växterna kan man säga att de beständigt sofwa. Hwarföre kan nu icke en menniska beständigt wara menniska, beständigt föra detta högre, sjelfmedwetna lif, som allena gifwer henne något verkligt företräde framför

den öfriga skapelsen? Swarföre måste detta lif idkeligen afbrutas af ett annat, som mera lifnar död än lif? Hafwa wi icke deruti fått en märkelig påminnelse om vår skröplighet och ofullkomlighet, att wi lifsom endast till hälften tillhöra den högre, andens och klarhetens werld, medan wi ännu med den andra hälften af vårt wäsende äro bundna wid samma mörka nöd- wändighet, som råder öfwer alla synliga ting? Endast under korta mellanrum uthärda wi medwetandets ljus och wiljans arbete; wi måste städse åter tillsluta våra ögon och fasta öf tillbaka i den moderliga naturens armar, för att samla krafter till förnjade ansträngningar. Är icke sömnen lifasom en skugga, som döden kastar midt in i det menckliga lifwet, en daglig förebild på att hela lifwet slutligen skall ändas i en slummer, men tillika på att wi derifrån engång skola uppvakna förfriskade och stärkta till nytt lif?

Dock wi wilja här icke widare följa denna tanke, som endast skulle tjena öf till exempel på hurusom tillochmed det simplaste och wanligaste i vårt lif är fullt af betydelse för ett uppmärksamt öga. Men wi finna deruti en uppmaning till att litet nogare betrakta hwad som widare föregår med öf i sömnen och i synnerhet det förunderliga ting, som wi kalla dröm.

Förunderligt, sade jag. Och i sanning, om wi icke wore så wana wid att höra talas om drömmar och att sjelfwa drömma, så skulle wi icke litet förundra öf deröfwer. Utan att tala om att det gifwes drömmar, hwilkas innehåll också werkligen förekommer öf sällsamt, så är det redan underligt huru det öfwerhufwud kommer till att man drömmer. Ty det synes strida mot sömnens natur och wäsende, som ju egentligen är en hwila och owerkksamhet icke allenast för kroppen, utan som det thöds äfwen för själen. I sjelfwa werket är också den djupaste och sundaste sömn utan drömmar. Icke allenast äro då sinnenas portar lifsom slutna så att wi icke förnimma något af det, som är eller sker omkring öf, utan också den inre själswerkksamhet, som wi kalla känsla, föreställning och tanke, synes stå stilla och endast de werksamheter, som gå ut på kroppens uppehälle, såsom matsmältningen, blodomloppet och andedräkten, fortfara och det tillochmed med större kraft och regelmässighet, emedan de icke störas af några sinnesintryck ej heller af mera andliga rörelser. Därföre är också denna djupa sömn så stärkande och wedergwickande både för kropp och själ. Kroppen, som annars måste arbeta för själen som sin

herre, har nu ledighet att sörja uteslutande för sig sjelf, för att sedan med desto friskare krafter kunna göra sin tjenst.

Men sömnen är icke alltid, ja den är wäl högst sällan en så djup och fullkomlig sömn. Likasom wi i waknet tillstånd ofta icke äro så wakna som wi kunde och borde wara, utan mer eller mindre tankspidda, ouppmärksamma, slöa; likasom det ofta är alltför mycket, som sofwer i oss, då wi borde waka: likaså är å andra sidan vår sömn mer eller mindre ofullständig och det är mycket, som är waknet hos oss, då det hellre borde sofwa. När sålunda föreställningen wakar, medan de yttre sinnen sofwa, sägas wi drömma och det är således werkligen något på sätt och wis sjelfsmotsägande och osundt i detta tillstånd. Också är det bekant att wisja sjukdomar, isynnerhet febrar, medföra de mesta och starkaste drömmarna och att en sådan sömn är långtifrån så stärkande som en drömlös; ja, efter långa och oroliga drömmar kan man känna sig lika trött och medtagen som efter en genomwakad natt.

Det gifwes annars, hwilket redan af det sagda borde wara klart, likasom olika grader af dröm, d. ä. drömmen kan erhålla större eller mindre kraft, större eller mindre likhet med det wakna tillståndet. Den swagaste dröm är ännu mycket lös och osammanhängande; vår själ är nästan alldeles nedsjunken i owerkksamhet och det är endast enskilda, lösrydda föreställningar, som röra sig i oss, som likasom dyka upp och krusa ytan af det sömnens haf, hwari all tanke har drunknat. Då wi wakna från en sådan dröm, weta wi nästan blott att wi drömt utan att wi komma ihåg hwad; der står endast framför oss ett wirrvarr af bilder eller rättare endast bitar af bilder, som tumlat om i vår själ, men icke kunnat samla sig till något helt eller klart. Sådana äro wanligen barns och friska menniskors drömmar. Men stundom kan drömmen få mera kraft och lif; föreställningarne blifwa klarare och mera sammanhängande; det blifwer ett slags ordning och rimlighet deruti, som mer och mer liknar den, som herrskar i den waknes tankar och förnimmelser. Detta är uppenbart inbillningskraftens werk, som här är i full werksamhet, medan sinnen fortfarande äro i hysfslösa. Äfwen då wi äro wakna, kunna wi ju med tillhjelp af inbillningskraften föreställa oss mycket, som antingen alldeles icke är werkligt, eller åtminstone ej för ögonblicket så förhåller sig; wi framkalla liksom för ett inre öga syner, som wi någon gång hafwa haft, eller kunna wi genom att liksom taga dessa åtskillis och åter efter godtycke sammanfatta dem skapa oss bilder, som al-

drig någon har sett och som icke hafwa någonting motsvarande i verkligheten. Detta är ju något, som hwarochen wet att han kan göra hwad ögonblick han vill, och det förekommer oss också om dagen, utan att wi just uttryckligen wilja det, mången föreställning om frånvarande eller också endast inbillade ting, i det att tankarne blott gå sin egen gång utan bestämdt ändamål. Wi weta då mycket väl att det endast är föreställning, endast inbillning, och wi kunna hwad ögonblick wi wilja förjaga dem. I sömnen drifwer nu inbillningen samma spel, ja mycket mera obehindradt, och, väl att märka, utan att wi weta af att det är inbillning. Då förekommer oss alltsammans som verkligt; wi tro verkligen att wi äro i det tillstånd, att wi verkligen se och höra det, som endast finnes till i inbillningen.

Hwaraf kommer nu detta, skall man säga, att inbillningens foster då se ut som verkliga? Wäsendtligen deraf, kunna wi svara, att man då icke har den sanna verkligheten att förlikna eller likasom mäta dem med. De verkliga ting, som omgifwa oss och som i waklet tillstånd i hwart ögonblick sysselsätta våra httre sinnen, verka på oss med en kraft och tydlighet, gentemot hwilken toma inbillningsfoster nödvändigt måste stå tillbaka och wisa sig hwad de verkligen äro, nemligen blotta föreställningar utan verklighet. När solen är uppe ser man icke månen och stjernorna eller om månen också kan skönjas, så blifwer dock hans lånta ljus ganska blekt och matt. Men då solen har gått ned, då framglimma alla de mindre ljusen och månen skiner klart, som om han wore sjelfshjande. Likaså wisa sig äfwen inbillningskraftens bilder i klart ljus och se ut som sjelfständiga skapelser, när de icke utträngas eller fördunklas af det verklighetens ljus, som inverkar på det wakna sinnet.

Äf det ofwan sagda weta wi då hwad drömmen till sitt wäsende är, nemligen föreställningar eller inbillningar i själen, hwilka sätta sig i verklighetens ställe och taga sig ut som verkliga ting, derföre att den sanna verkligheten i sömnen är frånvarande för oss. Det förslutna och det långt borta belägna kunna i drömmen tyckas oss nära, medan det, som i verkligheten är nära oss, af oss icke förnimmes. Till och med det rent uppdiktade har samma utseende af sanning derföre att man då lesrwer i en diktens werld och emedan man icke erfår något af dessa klara och starka intryck från verkligheten, som kunde wisa det uppdiktade tillbaka inom sina gränser.

Huru liflig än drömmen må wara och huru mycket sam-

manhang det och för en stund kan synas vara uti den, så kan den dock på intet sätt tåla en jemnförelse med den fasta ordning, som herrskar i den för det wakna sinnet tillgängliga verkliga världen. Här bestå alla skapade ting och äro bundna wid hwarandra enligt oföränderliga lagar; intet kan uppkomma eller försvinna eller öfverhufwud förändras utan tillräckliga orsaker, hvilka åter hafwa sin bestämde plats i tingens allmänna ordning. Då en vägg t. ex. är af sten, så kan den icke utan vidare förändras till en trädwägg; man måste först taga stenväggen bort och bygga en af timmer i stället, och timret kommer icke af sig sjelft, utan måste anskaffas derifrån, der det verkligt finnes, och med dertill nödwändiga medel. Men intet hindrar mig att föreställa mig att väggen är af trä och i nästa ögonblick lifaså gerna af silfwer; och om man i drömmen blott föreställer sig något så står det fast; inbillningskraften behöfwer icke beswära sig med att släpa timret bort och silfret i stället, den endast lemnar eller glömmar det ena och fäster sig wid det andra. Om drömmen dertöre en stund fortgår med sammanhang och håller sig i ett engång beträddt spår, är man dock icke säker för att den inom ett ögonblick kan ändras, så att en häst i en handvändning är förvandlad till en tupp, en granrisboja till ett marmorflott och twertom. Ösynnerhet gäller om drömmarne att den ena ej har något sammanhang med den andra, och medan i det wakna lifwet den ena dagen fortsätter den andra så att morgonen tager i der aftenen släppte, så har hwar natt sina drömmar för sig, hvilka icke hafwa något att skaffa med den föregående eller efterföljande nattens. Och det är mycket lyckligt att så är; ty det är just genom det fasta sammanhanget som det wakna lifwet visar sin öfverlägsenhet öfwer drömmarnes flyktiga skapelser. Om den ena nattens syner följde efter den andras med samma ordentlighet som dag följer efter dag, så kunde menniskan lätt blifwa villrådlig om hwad hon skall hålla för sannt och hwad för inbillning och den sorgligaste själsförvirring kunde blifwa följden. Jag har hört berättas om en ung man, en bodbetjent i någon af Norges småstäder, som war i detta olyckliga tillstånd. Hans dagar framskredo mycket enformigt och för det mesta trågt med att stå i hökarboden och sälja sill, brännvin o. s. w.; dertill fick han mager kost och ofta bannor af en wresig husbonde. Men om natten tog han sin skada igen; då tyckte han sig sjelf vara husbonde och en rik bjesse, som bodde i ett flott och lefde i allt slags herrlighet och glädje. Och dessa dröm-

mar antogo efterhand en sådan fasthet att han, då han lade sig, kunde wara lifaså säker på wällesnaden i slottet som på att han nästa morgon skulle stå i hökarboden och få sill och wälling till middagen. Hans lif föll sålunda lifsom i två motsatta hälfter, som båda syntes hafwa lika mycket att betydha; han war sjelf så att säga två personer och wiste till slut icke rätt hwem eller hwad han war. Den naturliga följden war att han miste förståndet och slutade sina dagar på ett dårhus.

Till all lycka äro sådana fall högst sällsynta undantag, medan det wanliga är att drömmen med all sin liflighet dock behåller sin flyktiga, föränderliga art. Endast dagens lif är som sanningen ett och med sig sjelf öfwerensstämmande, i stadig följd fortlöpande, i det att nattens drömlif, lifsom lögnen och inbillningen, splittrar sig i tusende olika och hwarandra motsägande former. Dertill kommer att den werld, som wisar sig för oss i waknet tillstånd, är gemensam för oss alla, de ting wi förnimma, förnimmas hufwudsakligast på samma sätt af andra menniskor, hwaremot den drömmandes werld uteslutande är för honom; han är i drömmen, såsom wi nyss sade, inestängd i sig sjelf, och andas icke af den allmänna förnuftets och sanningens lifsluft, som omfattar hela menskligheten och hwaraf äfwen hwarje ensild närar sin sanna andliga tillwaro.

Då den drömmandes syner icke äro till utom för honom sjelf och på intet sätt höra till den yttre verkliga werlden, så förstår man lätt att de ej gerna förmå sätta kroppen eller dess redskap i rörelse till att företaga något i den yttre werlden. Den drömmande kan länge nog inbilla sig gå hit eller dit — tillochmed flyga — eller företaga sig än det ena än det andra; han blifwer dock liggande i sin säng och icke en lem rör sig. Likwäl kan under vissa omständigheter drömmen också gå till en del så makt härtill och detta är då det tredje och högsta slaget af dröm, det hwaruti den mest efterapar det wakna tillståndet. Det är kändt att åtskilliga personer kunna både gå och tala i sömnen och företaga sig flera ofta ganska inwecklade handlingar. Härmed är då wanligtvis förenadt att sinnen äro öppna delwis — men icke fullständigt — hwilket kan ses deraf att personer, som tala i sömnen, äfwen kunna gifwa swar på frågor, som ställas till dem, hwilket förutsätter att de höra. Detta tillstånd kommer således det wakna temligen nära; men ju mera det närmar sig dertill, utan att dock wara verklig wakenhet, desto onaturligare och ohyggligare är

det. Det är någonting spökaktigt hos en sömngångare, som går omkring och i mycket bär sig åt som en waken menniska, men som dock tydliggen lefwer endast i sin egen inbillningswerld och saknar det wigtigaste: själfmedvetande och herrawälde öfwer sina egna handlingar. Deputom kan en sömngångare blifwa rent af farlig för både sin omgifning och sig sjelf, kunde t. ex. lätt förorsaka eldswåda eller dylikt, hwilket gör det till en pligt att söka bli en så sorgelig wana qwitt, om man har ohyfskan att wara med den behäftad.

Wi hafwa hittills för det mesta sökt beswara den frågan hwad det är att drömma och huru man öfwerhufwud drömmar; det ligger nu nära att också fråga hwad man i allmänhet drömmar eller hwarifrån drömmen får sitt innehåll. Naturligtwis är det vårt wakna lif, de föremål och de tankar, som om dagen sysselsätta oss, som på ett eller annat sätt komma åter i drömmen. Om det finnes någon, som ej skulle hafwa erfårit någonting, så skulle han icke heller kunna hafwa någon dröm. Allra wanligast är det helt enkelt lemningar af dagens närmaste intrick, som qwarblifwa i själen och hwaraf drömmen hemtar sin näring. Fiskaren drömmar sålunda wäl mest om sina fiskar, sina nät, sin båt eller om tilldragelser på sjön, landtmannen om sina åkrar, sina lador, sina hästar, om regn och solken och torrhet, wallhjonet om sina kor och får, sitt smör och sin ost o. s. w.

Wanligen har den drömmande själen äfwen en dunkel känsla af hwad tiden lider, af wädrets beskaffenhet o. d. m. och denna känsla har då inslytande på drömmen. Äfwen kunna enskilda dunkla och förwirrade förnimmelser tränga in genom de eljest slutna sinnena och göra sitt till att bestämna drömmens riktning. En husmoder på landet drömde en morgon att hon hade stigit upp för att baka bröd och att hennes man högg åt henne ugnswed i ett närliggande wedssjul. Men huggena blefwo beständigt starkare, tills hon äntligen wagnade och erfor att en fremmande stod utanför dörren och hamrade på för att bli insläppt. Naturligtwis war det dessa upprepade slag på dörren, som dunkelt hade gjort intrick på hennes hörsel och som då antingen hade passat sig in i den påbegynta drömmen om bakning eller kaupse från första början hade wäckt föreställningen om huggning af ugnswed och derigenom kommit henne att inbilla sig att hon skulle baka.

Wången gång tyckas likwäl våra drömmar ligga temligen långt afslägsna från våra dagliga syflor och tankar och

vi kunna ofta med förundran fråga oss sjelfwa "huru vi kunde komma att drömma om sådant." Men dertill kunna finnas åtskilliga orsaker. Drömmen visar just att det finns mera i en människas tanke, än hon alltid sjelf wet utaf. Längesedan försvunna tillstånd och personer, som vi fordom hafwa känt, men som antingen äro döda eller frånvarande och som vi under dagens bestyr icke haft tid att tänka på, swäfwa i drömmen lätt för vår tanke och synas då naturligtwis närvarande. Snytherhet är det barndomens och ungdomens starkt rotfästade intryck, som annars hållas med magt nedtryckta af det sednare lifwets syflor och bekymmer, men som ofta lifasom endast wänta på att detta tryck under sömnen skall upphöra för att de ännu må kunna tränga sig fram i själen. I det att nu dessa gamla minnen äfwen kunna blanda sig med föreställningar, som äro lånade från den sednare tidens förhållanden, uppkomma ofta mycket sällsamma bilder. En äldre man kan sålunda mycket wäl drömma sig wara barn i sina föräldrars hus, och att han t. ex. får stryf af sin fader, medan han på samma gång ser sig omgifwen af fullwuxna barn o. s. w.

Ofta hafwa vi kunnat mottaga intryck, som woro så swaga, eller som wi lagt så litet märke till, att wi i waket tillstånd icke ens förmå känna igen dem; likwäl kan ett spår deraf hafwa blifwit qwar i vår själ och kan komma för oss i drömmen; wi tro oss då hafwa drömt någonting alldeles nytt, om en alldeles obekant trakt eller fullkomligt fremmande personer, medan det dock i grunden warit en hågkomst, som sysselsatt vår själ. Det berättas om en gammal professor i Köpenhamn, att han en natt drömde att en bekant kom till honom och bad honom följa med ut i den botaniska trädgården, för att se en sällsynt wäxt, som just höll på att blomma. Vännen nämnde derjemte wäxtens latinska namn, ett namn, som professorn ännu om morgonen kom ihåg, men som war honom fullkomligt obekant. Smellertid fick han, genom att fråga sig för, weta att der werkligen fanns en wäxt, som hette så och att den just då stod i blomma. Saken föreföll honom underlig, ty det war ju icke att tänka på att hans inbillningskraft kunde hafwa uppdiktat ett namn, som werkligen fanns. Han sökte då noga efter hwar han kunde hafwa hört eller läst detta namn och fann det slutligen i en bok, som han hade läst för trettio år sedan. Han hade således utan twiswel sett detta namn i förbigående, men som han ej war wäxtkännare, hade han ej lagt synnerligt märke dertill, och wiste nu allde-

les icke att han kände det. Men likväl hade namnet qwarblifwit lifsom slumrande i hans själ och hade nu efter så många års förlopp plötsligen uppvaknat. Att wårten då äfwen werkligen blomnade war väl en slump.

Mycket kan för resten bidraga till att göra de i drömmen uppdykande hägkomsterna oigenkännliga, så att wi tro oss se något nytt och förundra oss öfwer hwarifrån wi hafwa det. Som redan blifwit sagdt, blandas i drömmen de mest olika ting tillsammans och bilderna blifwa på mångahanda sätt förwandlade och förvrängda. Men en rik källa till beshunnerliga drömmar må wi ännu särskildt omtala. Det är drömmens sammanhang med det bildliga språket eller hwad man kunde kalla drömmens bildskrift. Enhwar wet att wi i dagligt tal ofta bruka liknelser eller oegentliga uttryck, hwilket är ett sätt att upplysa om hwad wi mena och gifwa tanken mera lif. Sålunda säga wi ofta om en och annan att han är rädd som en hare eller modig som ett lejon, ja ofta säga wi blott: han är en hare, eller ett lejon. Härwid tänka wi dock icke stort på haren eller lejonet utom för så widt de gälla för oss som utmärkande exempel på feghet och tapperhet; för resten låta wi deras bilder ganska flygtigt fara förbi wår tanke, i det att wi fasthålla föreställningen om den person, omkring hwilken talet egentligen rör sig. Men i sömnen hafwa tankarne ej någon fasthet, ej något bestämdt mål, utan drifwa så att säga för wind och wåg och blifwa derföre lätt fasthängande wid hwilken biföreställning som helst, som kan falla oss in på wägen. Den tanken: "han är en hare", kan sålunda ofta icke hålla sig själf tillsamman från beghnnelsen till ändan, utan personen, som det gällde, blir borta och man har qwar endast haren, som man då tycker sig se med hull och hår. Det går till som i sagan: personen är förwandlad till en hare. Dock kan denna hare behålla ett eller annat kännemärke t. ex. röda mustascher — om personen, som man drömde om, war försedd med sådana — och detta är då så att säga en lemning eller ett minne från hans härkomst.

Wi komma ändtligen till den frågan om drömmar äfwen kunna betyda något af wigt, iöhynerhet om de kunna innehålla förutsägelser. Som befant, är detta en mycket gammal och utbredd tro och wi skulle knappast wåga att fullkomligt förneka möjligheten deraf. Som förut blifwit påpekadt, förer drömmen oss oftast tillbaka till det förflutnas minnen; men det är intet i wägen för att den ju äfwen kan förlägga sin skådeplats

in i framtiden — liksom väl som vi i waklet tillstånd kunna synselsätta vår inbillningskraft med att utmåla kommande tider. Men kan det finnas någonting sannt i dessa framtidsbilder, något som kan väntas gå i fullbordan? Låtom oss betrakta att framtiden — isynnerhet hvad viktiga saker angår — icke utan vidare faller ner ifrån skymarna, utan står i sammanhang med och har sina orsaker i det närvarande och det förflutna. Ju nogare vi känna till detta, desto bättre kunna vi också sluta till mångt och mycket, som sannolikt skall komma att ske inom längre eller kortare tid. Sådana gifningar kunna äfwen uppstå hos oss i drömmen, och då visar sig naturligtvis allt som om det wore närvarande. Framtiden är ju innesluten i nutiden som en blomsterknopp i sitt hölje; det kommer blott an på att förstå den och följa dess utveckling. Nu är det visserligen fallet, att sådana knoppar ofta äro mycket otydliga och det är ofta skenbarligen obetydliga omständigheter, hvilka man knappast lägger märke till, hvaraf engång viktiga tilldragelser kunna uppstå. Vi äro ju alltid mest upptagna af det, som ser störst och viktigast ut; det ännu lilla och obetydliga gå vi förbi och weta knappt af att det är till. Men just i drömmen kan ofta ett eller annat dunkelt inträff, som annars tränges undan af dagens jemnförelsewis mera viktiga händelser, uppkomma i vår tanke och ofördrat utvecklas så, att vi på visst sätt så öga för hvad deraf kan komma, hvilket i waklet tillstånd ej gerna skulle falla oss in. Man kan hafwa gått förbi ett hus och kan flyktigt hafwa sett t. ex. en spricka i muren, som dock syntes så obetydlig, att man alldeles icke vidare tänkte på dess möjliga följder, ja knappast kom ihåg att den fanns der. Men sett den har man likväl och i drömmen kan den någongång komma igen och man kan tycka sig se huru den wärer ända till det ögonblick då huset ramlar öfverända, hvilket ganska riktigt engång kan gå i fullbordan. Isynnerhet berättas det många trowärdiga exempel på att människor i drömmen hafwa sett sin nära förestående död. Detta kunna vi ganska väl förklara för oss. Det har då allaredan i kroppen förefunnits ett dödsfrö, en djup förswagning och sjuklighet, som man dock ej lagt synnerligt märke till, isynnerhet emedan den wakna tanken och den spänning, hwari våra synflor hålla oss, lyckligtvis till en vis grad hindrar oss från att riktigt komma under fund med vår kropps tillstånd. Men en sådan inre bristfällighet, som verkligt förefinnes, gifwer sig i drömmen owillkorligt tillkänna genom att framkalla dö-

dens bild och låta oss se hwad snart skall inträffa derföre att wi allaredan gömma orsaken dertill inom oss.

Sålunda kunna stundom grunder finnas, hwilka liksom wisa drömmen rätta vägen mot framtiden, emedan de stå i förbindelse med de orsaker, hwarifrån den verkliga framtiden skall utveckla sig. Och wi läsa ju äfwen i bibeln, att Gud begagnat sig af drömmar som ett medel att anwisa menniskor deras framtidsbana. Men det är ögonstänligt, att det största flertal af drömmar gå utan sådan wägledning blindwis och att det således är alldeles af en slump, om de en fällshyt gång råka det rätta. Kan man komma att tänka på döden derföre att en djupt inneboende sjukslighet företrädeswis sätter en i en sådan sinnesstämning, så kan man mer än wäl utan sådan anledning komma att tänka på densamma. I drömmen kunna dödsbilderna utmåla sig med lika stor liflighet i det ena som det andra fallet. Det står intet hinder i vägen för att i inbillningen se ett hus ramla, om det också i verkligheten kunde trofsa århundraden. Allt hwad man som waken kan komma att föreställa sig — och mera till — kan man drömma om, det må sedan i verkligheten hafwa någon grund eller ej. De allra flesta drömmar äro således endast lösa inbillningar och bethda öfwerhufwudtaget ingenting. Och deraf följer åter att drömmen aldrig är att tro eller lita på. Endast i vårt wakna förstånd hafwa wi fått förmåga att skilja mellan sannt och falskt; endast der skola wi således söka stöd för våra känslor och wägledning för våra handlingar. Det kan ofta wara både nöjsamt och lärorikt att tänka på en dröm, som man haft, för att få reda på hwarifrån den beskriwer sig; wi kunna derwid få mången kunskap om vår själs inre maskineri; men att i drömmen söka någon anledning till fruktan eller hopp eller någon wink om hwad wi skola göra eller underlåta, blir alltid en dårskap. Ty menniskan skall så mycket som möjligt wandra genom lifwet med öppna ögon, söka sanningen wid förståndets och Guds ords fulla dageljus, handla derefter och låta Gud förja för följderne; hon skall icke löpa efter gyselsbilder och nattliga irrbloß, som endast skulle leda henne ut i ödemarkerne.

Det är också mycket wilseledande i de många historier, som berättas om sanna drömmar. Ty man fäster sig naturligtwis just wid de drömmar, hwilka slagit in, som man säger, medan de många tusende, som warit af noll eller intet värde, aldrig blifwit omtalda. Dernäst glömmar man att män-

ga — ishunnerhet de, som drömma om olyckor, — just tillfölje af sin dröm låta förleda sig till dåraktiga handlingar, hwilka mer eller mindre bidraga till att framfalla det, som de äro rädda för. Och wißt är att ju mera wißt man lägger på drömmar och grubblar öfwer dem, desto mer kommer man också att drömma, desto mera kraft få drömmarne; man kommer sålunda efterhand att föra ett lättjefullt, sorgligt drömlif och blir en usling till själ och kropp, sig själf och andra till last. Sådana exempel ser man werkligen understundom och de må tjena till att påminna oss om att det ej är onödigt att äfwen om drömmar hafwa en riktig insigt och icke tro dem wara mer eller mindre än de werkligen äro.

D. N. C.

A n m. Öfwanstående är ett bearbetadt utdrag i öfversättning från ett föredrag af biskop Monrad hållet den 6 April 1862 i Köpenhamn.

Förut hafwa utkommit:

Första häftet innehållande:			Pehr Brahe.
Andra	"	"	Zahitierna.
Tredje	"	"	En blick på Finlands historia.
Fjerde	"	"	Joh. Ludw. Nuneberg.
Femte	"	"	a) Skärmytslingen på Elgsjö.
			b) Walda dikter af swenska skalder.
Sjette	"	"	Finnska kriget 1808.
Sjunde	}	"	Koraller och Korallöar.
Åttonde		"	Wärternas nytta.
Nionde	"	"	Nordboarnes skepp och sjöfärder i forna dagar.

 Hwarje häfte kostar 15 penni.

U n m å l a n.

Förflyttningen, spridandet af en allmännare bildning och till den jordbrukande delen af Finlands innewånare är för m^åland en lifsfråga, till hwars lösning ingen ansträngning bör st^åingen uppoffring aftas för stor. Ett folk så litet och så affst^åtill sitt läge som vårt har icke råd att låta nio tiondedelar af s^åandeliga krafter ligga owerkamma, och trålsinne, lättja och br^åäro okunnighetens trogna följeslagare. Öfwerthgad om dessa sa^åningar och i affigt att, om ock i ringa mon, medverka till fo^lbildningens befrämjande, har en krets studenter, hemma från M^åland, företagit sig att till sine landsmäns gagn utgifwa ett am^å små billiga häften, innehållande afhandlingar i olika ämnen, und^å den gemensamma titeln: **Pennibibliothek för swenska allmoge i Finland.** För det goda ändamålets skull wåga utgifwar^å hoppas på för saken intresserade personers wälwilliga medwerk^å till häftenas spridande.

Helsingfors i Mars 1866.

Följande wälwilliga omdöme afgifwes om detta Penn^å bibliotheks 1:sta serie i Nordiskt Tidsskrift för Politik, Ekonomi^å Litteratur, utgifwen af G. R. Hamilton, Juni—Juli häftet^å 1866:

”En af de mest glädjande företeelser inom den litterat^å som Finland har gemensam med Sverige, är utgifwandet af^å samling smärre populära skrifter för den swenska allmogens i F^åland upplysning, som under namn af Pennibibliothek sed^å Mars månad innewarande år utkommit. Affattade i den enkla^å och mest populära stil och af ett synnerligen omwexlande inneh^å synas dessa små skrifter mera än wanligt egnade till folksläsni^å och wi måste önska åt dem äfwen inom vårt fädernesland^å bland vår allmoge all den spridning de förtjena.”
